

VVK 4.03 TOIMINGU VAIDLUSTUS

Vabariigi Valimiskomisjon (VVK) on jättis 4.03.2026 koosoleku¹ lõpus rahuldamata MTÜ Ausad Valimised taotluse, et ühingule edastataks koosoleku salvestis. Kaebajaks olev MTÜ ei nõustu taotluse rahuldamata jätmisega ja vaidleb sellele vastu, sest kaebajal oli avaliku koosoleku osalejana õigus salvestisega tutvumiseks.

Kuna kaebaja oli esitanud koosolekule ettepanekud 3. päevakorrapunkti kohta ja taotlenud kaasamist 1. ja 3. päevakorrapunkti arutelusse², millest keelduti, siis arutati ja paistis, et ka hääletati koosolekul spetsiifiliselt kaebajaga seotud küsimusi, sh kaebaja kaasamist ja talle sõnaõiguse andmist. Seega oli kaebajal põhjust tutvuda koosolekul arutatuga salvestise kujul, et VVK seisukohad ja selle liikmete ütlused täpselt rekonstrueerida ning otsustada, kuidas ja kas võiks kaebaja nendest lähtuvalt edasises menetluses tegutseda.

Kuna koosolekul sõna võtnud osapooled istusid laua ümber ja osad neist olid kaebaja poole seljaga, siis polnud koosoleku käigus võimalik kuulda ega jälgida, kes täpselt mida ütles. Koosolekul osales RVT juht ettekandega 1. ja 4. päevakorrapunkti raames ja kommentaaridega ülejäänud punktide raames veebiülekanne vahendusel, mida polnud diktsiooni, kõlarite paigutuse ja helikvaliteedi tõttu võimalik täiel määral jälgida. Kuna kaebajale vaatamata esitatud taotlusele sõnaõigust ei antud, siis ei saanud kaebaja küsida ka täpsustavaid küsimusi. Seetõttu oli salvestisele ligipääsu saavutamine kaebaja jaoks vajalik.

VVK esimees palus salvestise taotlemisega seoses VVK liikmetel avaldada arvamust, mille raames liikmed ütlesid peamiselt üksteisega nõustudes, et salvestise edastamiseks nad “ei näe vajadust”, “puudub vajadus” või “pole põhjust”. Kui liikmed olid hääletanud, siis palus kaebaja täpsustada taotluse rahuldamata jätmise põhjendust ja VVK esimehe sõnul keelduti rahuldamisest, sest “on protokoll”.

Protokolli pole 9.03 hilisõhtu seisuga edastatud ei kaebajale ega avaldatud VVK koosolekute protokollide registris³, kuid seniste protokollide põhjal hinnates ei saa olla protokoll piisav, et kaebajat huvitavates punktides vajaliku täpsusega rekonstrueerida koosolekul kõneldu. Kui koosolek on küll RKVS §12 lg3 järgi avalik, aga koosolekul räägitut pole võimalik piisava selgusega jälgida korralduslike iseärasuste tõttu ega rekonstrueerida salvestise taotlemise teel, siis pruugi olla ka koosoleku avalikkus eesmärgipäraselt tagatud.

Kaasuse 5-25-48 lahendi punktis 14 on Riigikohus VVK koosolekute salvestiste kohta osutanud, et VVK peab “kaaluma ja hindama, kas ja mil viisil anda MTÜ-le Ausad Valimised juurdepääs soovitud teabele”. Sellise kaalumise ja hindamise raames oleks pidanud VVK eeldatavasti ka 4.03

koosolekul HMS §3 lg2 vaimus tuvastama, mis on salvestise kättesaadavaks tegemisest keeldumise legitiimne eesmärk, ja kaaluma, kas keeldumise toiming on eesmärgi saavutamiseks kohane, vajalik ja proportsionaalne meede. Sellist kaalumist ja hindamist VVK 4.03 koosolekul läbi ei teinud ning toimis sellega arvatavasti haldusmenetluse üldpõhimõtete vastaselt.

VVK liikmete sõnavõttude põhjal paistis nõutud kaalumise ja hindamise asemel VVK pigem arvustavat kaebaja taotlust ja soovi salvestisega tutvuda kui sellist, st kas kaebaja oletatavate eesmärkide jaoks saab olla salvestisega tutvumine üldse vajalik. VVK ei ole kaebaja arvates pädev hindama kaebaja eesmäärke ja seda, kas nende raames võib olla kaebajal vajadust koosoleku salvestisega tutvuda. Kaasuse 5-25-48 lahendi punktis 13 on Riigikohus osutanud, et isegi kui koosolekul kõneldu kohta valmib protokoll, tuleb siiski arvestada isiku õiguskaitse võimalusega, mille tõttu võib olla vajalik teha kaebajale kättesaadavaks salvestis.

Taotlused

1. Kuna kaasuse 5-25-48 lahendist lähtuvalt VVK 23.10.2025 otsuse nr 68 raames⁴ tuvastati, et kuigi VVK-l oleks tulnud uuesti otsustada salvestise ligipääsu küsimus, oli salvestis selleks ajaks juba RVT poolt kustutatud, siis taotleb kaebaja esialgse õiguskaitse korras, et RVT-d kohustataks salvestist säilitama kuni kaasuse lahendamiseni, sest salvestise kustutamise korral poleks võimalik kaebaja taotlust enam sisuliselt täita;
2. Kaebaja taotleb VVK 4.03 salvestise edastamisest keeldumise toimingu tunnistamist õigusvastaseks ja kas RVT või VVK kohustamist kaebajale taotletud salvestise edastamiseks või alternatiivselt salvestise edastamise taotluse VVK-le uuesti otsustamiseks andmist.

Viited

1. *Vabariigi Valimiskomisjoni koosolek 4. märtsil 2026* (VVK/RVT 2.03)
2. *Taotlus ja ettepanekud VVK 4.03.2026 koosolekuga seoses* (MTÜ 3.03)
3. *Vabariigi Valimiskomisjoni koosolekud ja protokollid* (RVT/VVK 9.03)
4. *MTÜ Ausad Valimised taotluse Vabariigi Valimiskomisjoni salvestisele juurdepääsu uuesti otsustamine* (VVK 23.10.2025)